

RAPPORT FOR 3. KVARTAL 2018

KOMMUNALBANKEN AS

Kommunalbanken AS ble organisert som et aksjeselskap 1. november 1999, som en videreføring av statsbanken Norges Kommunalbank, etablert i 1926. Bankens hovedmål er å sikre gode lånevilkår og stabil tilgang til finansiering for kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre som utfører kommunale oppgaver.

Kongsvinger ungdomsskole er finansiert med grønt lån fra Kommunalbanken. Foto: Jo Straube

FINANSIELLE NØKKELTALL

(Beløp i NOK 1 000 000)

	januar-september 2018	januar-september 2017	2017
Resultat			
Netto renteinntekter	1 378	1 611	2 162
Kjernerresultat ¹	864	1 066	1 517
Resultat før skatt	1 317	962	1 783
Resultat etter skatt	988	721	1 429
Egenkapitalavkastning etter skatt ²	10,33%	8,52%	12,72%
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	9,38%	12,60%	13,51%
Totalkapitalavkastning etter skatt ²	0,32%	0,23%	0,34%
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	0,28%	0,33%	0,36%
Utlån			
Utbetaling nye lån	31 343	35 874	55 021
Samlede utlån ³	288 102	274 064	281 706
Likviditet³			
	84 600	108 175	107 484
Innlån			
Nye innlån	85 223	111 190	118 509
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	98	739	837
Tilbakebetaling	71 064	89 502	112 555
Samlede innlån ³	378 773	378 853	373 816
Forvaltningskapital			
	414 033	415 005	412 854
Egenkapital			
Egenkapital	14 925	13 964	14 667
Totalkapitaldekning	22,9%	23,7%	24,6%
Kjernekapitaldekning	20,2%	20,8%	21,7%
Ren kjernekapitaldekning	17,2%	17,6%	18,4%
Uvektet kjernekapitaldekning	3,9%	3,6%	3,7%
Liquidity coverage ratio (LCR)⁴			
Total	504%	1 292%	570%
NOK	918%	807%	2 052%
EUR	778%	992%	233%
USD	176%	333%	308%
AUD	333%	Uendelig	Uendelig
JPY	269%	854%	185%

¹ Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter etter skatt og andel tilordnet fondsobligasjonseiere. Resultatmålet inkluderer for å gi relevant informasjon om selskapets underliggende drift.

² Annualisert avkastning etter skatt: resultat etter skatt/kjernerresultat i prosent av gjennomsnittlig kapital.

³ Hovedstol

⁴ Liquidity coverage ratio (LCR) er et mål på den regulatoriske likviditetsreserven. LCR er definert som beholdning av likvide eiendeler over netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode 30 kalenderdager frem.

TILFREDSSTILLINDE UNDERLIGGENDE DRIFT OG MARGINER

Kommunalbankens marginer er redusert i 2018 i tråd med markedsutviklingen og vår målsetting om å tilby finansiering til gunstige vilkår. Resultat etter skatt i tredje kvartal ble 125 millioner kroner, ned fra 272 millioner kroner i samme periode i 2017.

RESULTAT

Banken oppnådde netto renteinntekter på 419 millioner kroner i tredje kvartal mot 513 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor. Netto renteinntekter i tredje kvartal påvirkes av lavere gevinster ved konvertering av innlån i utenlandsk valuta til norske kroner og redusert beholdning av obligasjonsplasseringer til likviditetsformål. Resultat etter skatt ble 125 millioner kroner i tredje kvartal, mot 272 millioner kroner i samme periode i fjor. Reduksjonen skyldes høyere urealiserte tap på finansielle instrumenter i tredje kvartal i år i forhold til i fjor. Urealiserte tap beløp seg til 198 millioner kroner i tredje kvartal 2018, mot 94 millioner kroner i tap i samme periode i 2017. Urealiserte tap i 2018 skyldes endringer i priser på konvertering av amerikanske dollar til norske kroner, som påvirker derivatkontrakter knyttet til bankens innlån. Bankens likviditetsplasseringer bidrar også med urealiserte tap i tredje kvartal.

Netto renteinntekter beløp seg til 1 378 millioner kroner hittil i 2018 mot 1 611 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor. Nedgangen skyldes lavere marginer i 2018 enn i 2017. Resultat etter skatt for årets ni første måneder ble 988 millioner kroner, mot 721 millioner kroner i samme periode i fjor. Økningen skyldes urealiserte gevinster på bankens finansielle instrumenter

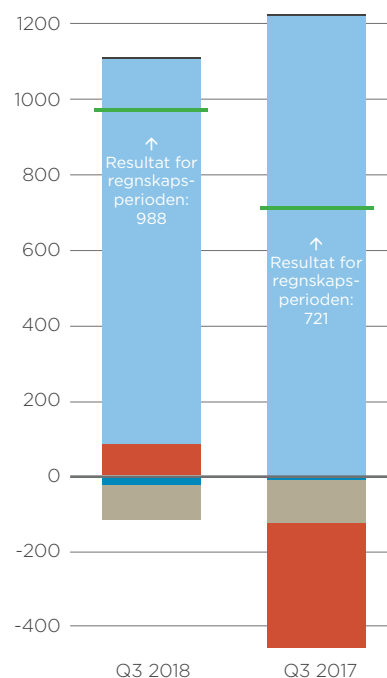
innenfor ordinært resultat i 2018 mot urealiserte tap på disse i 2017. Disse gevinstene kom i første halvår, med påfølgende tap i tredje kvartal som nevnt over.

Det er regnskapsført 267 millioner kroner i tap i totalresultatet i årets ni første måneder som følge av verdiendringer fra egen kredittrisiko på innlån. Etter innføring av IFRS 9 i 2018 presenteres slike endringer som del av totalresultatet og inngår ikke i ordinært resultat etter skatt. Sammenligningstall for 2017 er i tråd med regelverket ikke omarbeidet, dermed inngår slike verdiendringer i ordinært resultat etter skatt for 2017 som presenteres i kvartalsrapporten. Totalresultatet beløp seg til 721 millioner kroner for de første ni månedene i 2018, noe som er identisk med samme periode i 2017.

Driftskostnader utgjør 153 millioner kroner i årets ni første måneder mot 143 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor. Økningen skyldes økte lønnskostnader basert på styrking av organisasjonen knyttet til utvikling og enkelte støttefunksjoner, samt at banken hadde en del ubesatte stillinger i første halvdel av 2017. Andre driftskostnader reflekterer kostnader knyttet til IT-sikkerhet og aktiviteter knyttet til digitalisering og effektivisering. Driftskostnadene (annualisert) utgjør 0,05 prosent av forvaltningskapitalen.

FORDELING AV RESULTAT ETTER SKATT

(tall i millioner kroner)

- Netto renteinntekter (etter skatt)
- Urealiserte verdiendringer (etter skatt)
- Gevinst/tap på markeds-transaksjoner (etter skatt)
- Provisjons- og bankkostnader (etter skatt)
- Driftskostnader (etter skatt)

Kommunalbanken oppnådde en avkastning på egenkapitalen på 10,33 prosent (annualisert) i årets første ni måneder, mot 8,52 prosent i samme periode i 2017. Justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter var egenkapitalavkastningen på 9,38 prosent, mot 12.60 prosent året før.

UTLÅN

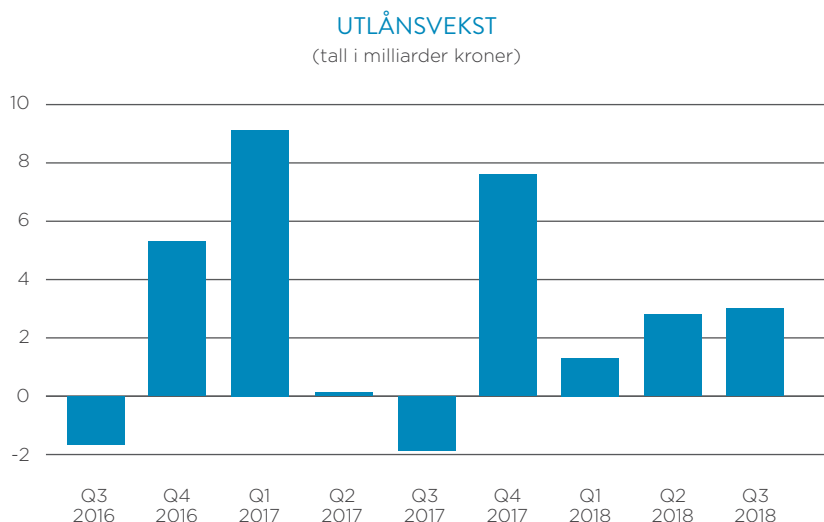
Kommunalbankens utlånsportefølje utgjorde 288 milliarder kroner ved utgangen av tredje kvartal. Utlånsporteføljen vokste med 2,5 milliarder kroner, tilsvarende 0,9 prosent i kvartalet, mot en nedgang på 0,7 prosent i samme periode i 2017. Tredje kvartal er tradisjonelt et svakt kvartal for nye utlån. Høy etterspørsel etter grønne lån bidrar alene med en vekst på nesten én milliard kroner.

Samlet utlånsvekst hittil i år er på 6,4 milliarder kroner, noe som tilsvarer en vekst på 2,3 prosent, mot 2,8 prosent vekst per tredje kvartal 2017. Grønne utlån, som finansierer klimavennlige prosjekter i kommunesektoren, viser en sterk vekst på 14 prosent så langt i 2018. Banken ser en svak økning i etterspørselen etter lån uten avdrag, mens etterspørselen etter sertifikatfinansiering er stabil. Kommunalbanken prioriterer utlån med lengre løpetid. Lån til sertifikatvilkår tilbys, og ses i sammenheng med bankens likviditets- og balansestyring. Bankens likviditetssituasjon har i kvartalet vært god og dette har medført en forsiktig vekst i utestående sertifikatlån i tredje kvartal.

Det ble utbetalt nye lån på totalt 11,4 milliarder kroner i tredje kvartal, mot 7,8 milliarder i tredje kvartal 2017. Hittil i 2018 er det samlet utbetalt 31,3 milliarder kroner, dette er 4,5 milliarder lavere en tilsvarende periode i 2017. Tallene inkluderer både utbetalinger til ny finansiering og refinansiering av eksisterende lån.

Kommunalbankens registrerte etterspørsel etter ny finansiering så langt i år er på 30 milliarder kroner. Det er 3 milliarder kroner lavere enn samme periode i 2017. Så langt i år er lån på totalt 87 milliarder kroner refinansiert. Dette er 15 milliarder kroner lavere enn fjoråret. En årsak til reduksjonen er at det i 2017 var en betydelig nedgang i bruken av kort finansiering som nå i påfølgende år reduserer volum og antall lån som løpende må refinansieres.

Kommunalbankens samlede markedsandel har hatt en svak økning i kvartalet og er på rundt 47 prosent. Gjeldsveksten i sektoren er fallende.

Ved utgangen av august var 12 månedersveksten i kredittindikatoren (K2) på 4,7 prosent, mot 6,4 prosent for samme periode i 2017. Kommunalbanken forventer at sektorens lånebehov vil øke i fjerde kvartal og at samlet lånebehov vil ende omlag på nivå med 2017. Hensyntatt noe økte avdrag i 2018 kan dette indikere en noe lavere gjeldsvekst i 2018 enn i 2017.

FINANSMARKEDER

Innlån

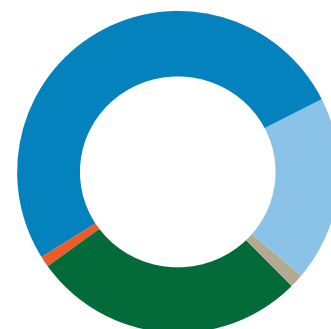
I tredje kvartal var innlånsaktiviteten moderat grunnet god likviditet og et sommerstille marked gjennom deler av perioden. Totalt ble det lånt inn om lag 19 milliarder kroner fordelt på 19 låneopptak, mot 26 milliarder fordelt på 58 låneopptak i 2017.

Aktiviteten har vært generelt god i alle markeder. Det ble gjennom kvartalet gjennomført en rekke transaksjoner mot institusjonelle investorer i amerikanske dollar, britiske pund, australske dollar og new zealandske dollar, mange med flytende rente. Det største enkeltinnlånet i tredje kvartal var en femårig grønn transaksjon i australske dollar, som var bankens første grønne låneopptak som ikke var utstedt i amerikanske dollar. Lånet ble meget godt mottatt med betydelig overtegning ved lansering og utvidet til 450 millioner australske dollar. Det ble dermed det største enkeltinnlånet Kommunalbanken har gjort i dette markedet. Det ble ikke gjennomført noen handler i det japanske uridas-hi-markedet i tredje kvartal.

Så langt i år er det utstedt obligasjoner for ca. 87 milliarder kroner mot 109 milliarder kroner i samme periode i fjor. Per tredje kvartal er nærmere 80 prosent av årets estimerte lånebehov

NYE INNLÅN

juli-sept 2018

- Offentlige nisjemarkeder 51,6 %
- Banker 18,4 %
- Pensjon/forsikring 1,4 %
- Asset managers 27,5 %
- Retail 1,1 %

dekket. Lave innlånskostnader og god markedsadgang sikres gjennom bankens AAA/Aaa rating.

Likviditetsforvaltning

Likviditetsporteføljen utgjorde 84,6 milliarder kroner per 30. september 2018, mot 108,2 milliarder for samme periode i 2017.

Likviditetsbeholdningen skal over tid tilsvare 12 måneders finansieringsbehov inkludert utlånsvekst, og forvaltes ut fra en lavrisiko investeringsstrategi. Porteføljen holdes hovedsakelig i 0-prosent risikovektede plasseringer

og primært i utenlandsk valuta. Bevegelser i verdien av norske kroner vil dermed medføre svingninger i likviditetsreserven. Videre holdes hoveddelen av porteføljen med kort løpetid for å imøtekomme forfall på innlån og sikre tilstrekkelig likviditet til utlånsvekst, samt ta høyde for svingninger i kontantutveksling av sikkerhetsstillelse.

Markedene har vært til dels volatile gjennom tredje kvartal, med overskrifter rundt opptrappende handelskrig samt uroligheter i fremvoksende økonomier med tilhørende valutaveskelselse. Den norske kronen har også vært volatil gjennom kvartalet. Den amerikanske sentralbanken hevet rentene for åttende gang i denne konjunktursyklusen, og Norges Bank hevet styringsrenten for første gang på sju år til 0,75 prosent. Det ligger an til at rentehevingene vil fortsette de kommende årene.

KAPITAL

Tellende ansvarlig kapital utgjorde 17,0 milliarder kroner ved utløpet av tredje kvartal, kjernekapital utgjorde 15,0 milliarder kroner og ren kjernekapital 12,9 milliarder kroner. Kapitalstrukturen er uendret i kvartalet. Forvaltningskapitalen har økt med 1,2 milliarder kroner siden årsskiftet. Utlånsvekst og høy beholdning av stilt kontantsikkerhet motvirkes av reduksjon av likviditetsporteføljen.

Kommunalbanken hadde ved utgangen av tredje kvartal en ren kjernekapitaldekning på 17,3 prosent, en kjernekapitaldekning på 20,2 prosent og en total kapitaldekning på 22,9 prosent. Kommunalbankens myndighetsbaserte kapitalkrav inklusive pilar 2 kravet utgjør 30. september 2018 15,4 prosent ren kjernekapitaldekning, 16,9 prosent kjernekapitaldekning og 18,9 prosent total kapitaldekning. I tillegg gjelder et krav om 3 prosent uvektet kjernekapitalandel. Kommunalbankens uvektede kjernekapitalandel var 3,9 prosent 30. september 2018.

Kommunalbanken innretter virksomheten slik at alle regulatoriske krav oppfylles til enhver tid. Fra 31. desember 2017 økte kravene til vektet kapitaldekning med 0,4 prosent ved at motsyklisk buffer økte 0,5 prosent, mens bankens pilar 2 krav falt med 0,1 prosent.

Oslo, 31. oktober 2018
Styret for Kommunalbanken AS

SAMMENDRATT DELÅRSREGNSKAP

RESULTATREGNSKAP

(Beløp i NOK 1 000 000)	Note	juli- september 2018	januar- september 2018	juli- september 2017	januar- september 2017	2017
Renteinntekter fra eiendeler målt til amortisert kost		963	2 706	425	1 340	1 754
Renteinntekter fra eiendeler målt til virkelig verdi		711	2 131	975	3 080	4 089
Sum renteinntekter		1 675	4 837	1 400	4 420	5 843
Rentekostnader		1 256	3 458	888	2 809	3 681
Netto renteinntekter	1	419	1 378	513	1 611	2 162
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		5	28	8	24	32
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	2	-198	116	-94	-490	-163
Forventet kredittap	6	1	0	0	0	0
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner		0	4	-2	8	9
Sum andre driftsinntekter		-204	92	-105	-507	-186
Lønn og generelle administrasjonskostnader		34	107	33	102	132
Avskrivninger		6	16	5	16	21
Andre driftskostnader		9	30	6	25	40
Sum driftskostnader		48	153	45	143	193
Resultat før skatt		167	1 317	363	962	1 783
Skattekostnad		42	329	91	241	354
Resultat for regnskapsperioden		125	988	272	721	1 429
Andel tilordnet aksjonær		113	951	260	698	1 395
Andel tilordnet fondsobligasjonseiere		12	36	12	22	34

TOTALRESULTAT

(Beløp i NOK 1 000 000)	Note	juli- september 2018	januar- september 2018	juli- september 2017	januar- september 2017	2017
Resultat for regnskapsperioden		125	988	272	721	1 429
Andre innregnede inntekter og kostnader						
<i>Poster som ikke omklassifiseres til resultat</i>						
Verdiendringer på gjeld som skyldes endring i egen kredittrisiko	9	-115	-356	0	0	0
Aktuarmessig gevinst/(tap) på pensjonsforpliktelse		0	0	0	0	-1
Skatteeffekt		29	89	0	0	0
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		-86	-267	0	0	-1
Totalresultat for perioden		38	721	272	721	1 428

BALANSE

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	30. september 2018	30. september 2017	31. desember 2017
Eiendeler				
Fordringer på kredittinstitusjoner	3,4	33 329	19 383	10 400
Utlån til kunder	3,4,5,6	289 129	275 843	283 396
Sertifikater og obligasjoner	3,4,6,7,8	85 333	108 198	107 445
Finansielle derivater	3,4	6 114	10 900	11 476
Andre eiendeler		128	681	137
Sum eiendeler		414 033	415 005	412 854
Gjeld og egenkapital				
Gjeld til kredittinstitusjoner	3,4	921	2 393	4 714
Obligasjonsgjeld	3,4,9	363 438	376 878	369 482
Finansielle derivater	3,4	31 723	19 687	21 082
Annen gjeld		36	37	86
Betalbar skatt		529	0	214
Utsatt skatt		469	12	551
Pensjonsforpliktelser		50	52	50
Ansvarlig lånekapital	3,4	1 942	1 981	2 008
Sum gjeld		399 108	401 041	398 187
Innskutt egenkapital		3 145	3 145	3 145
Fondsobligasjon		2 189	2 189	2 189
Opptjent egenkapital		8 604	7 909	9 333
Resultat etter skatt for perioden		988	721	
Sum egenkapital	10	14 925	13 964	14 667
Sum gjeld og egenkapital		414 033	415 005	412 854

ENDRINGER I EGENKAPITAL

(Beløp i NOK 1 000 000)

	1. januar — 30. september 2018				
	Aksjekapital	Fonds- obligasjon	Verdiendringer gjeld egen kredittrisiko	Annen egenkapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 31. desember 2017	3 145	2 189	0	9 333	14 667
Effekter 1. januar 2018 knyttet til overgang til IFRS 9, etter skatt*	0	0	-360	383	23
Egenkapital per 1. januar 2018	3 145	2 189	-360	9 716	14 691
Resultat for perioden	0	0	0	988	988
Andre innregnede inntekter og kostnader - verdiendring gjeld egen kredittrisiko	0	0	-267	0	-267
Andre innregnede inntekter og kostnader - pensjon	0	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	0	-43	-43
Utbytte for 2017	0	0	0	-443	-443
Egenkapital per 30. september 2018	3 145	2 189	-627	10 217	14 925

	1. januar — 30. september 2017				
	Aksjekapital	Fonds- obligasjon	Verdiendringer gjeld egen kredittrisiko	Annen egenkapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 1. januar 2017	3 145	994	0	8 314	12 452
Resultat for perioden	0	0	0	721	721
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	0	-14	-14
Utstedelse av fondsobligasjon	0	1 195	0	0	1 195
Utbytte for 2016	0	0	0	-390	-390
Egenkapital per 30. september 2017	3 145	2 189	0	8 630	13 694

	1. januar — 31. desember 2017				
	Aksjekapital	Fonds- obligasjon	Verdiendringer gjeld egen kredittrisiko	Annen egenkapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 1. januar 2017	3 145	994	0	8 314	12 452
Resultat for perioden	0	0	0	1 429	1 429
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	-1	-1
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	0	-18	-18
Utstedelse av fondsobligasjon	0	1 195	0	0	1 195
Utbytte for 2016	0	0	0	-390	-390
Egenkapital per 31. desember 2017	3 145	2 189	0	9 333	14 667

*Se ytterligere informasjon om og spesifikasjon av overgangseffektene (før skatt) i egenkapital 1. januar 2018 knyttet til implementering av IFRS 9 i årsregnskapet for 2017 og kvartalsrapporten for 1. kvartal 2018.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Beløp i NOK 1 000 000)

	januar-september 2018	januar-september 2017	2017
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Renteinnbetalinger	4 712	4 401	5 830
Renteutbetalinger	-2 771	-2 557	-3 310
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader	-28	-24	-32
Gevinst ved realisasjon av finansielle instrumenter	4	8	9
Utbetaling til drift	-153	-127	-172
Betalt skatt	0	-726	404
Netto utbetaling av lån til kunder	-6 399	-7 506	-15 148
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer	-26 617	-8 011	3 527
Netto innbetaling/(utbetaling) ved kjøp/salg av verdipapirer	18 354	10 260	14 406
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler	7	-530	13
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld	-50	481	36
Netto (økning)/reduksjon i finansielle derivater	-1 816	-	-12 094
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-14 757	-4 330	-6 531
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	2	-13	-18
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	2	-13	-18
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	85 224	111 191	118 509
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld	-69 906	-89 983	-112 676
Innbetaling ved utstedelse av fondsobligasjon	0	1 195	1 195
Renteutbetaling på fondsobligasjon	-58	-19	-25
Innbetaling ved utstedelse av ansvarlig lån	0	0	0
Tilbakebetaling av ansvarlig lån	0	0	0
Utbetaling av utbytte	-443	-390	-390
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	14 817	21 994	6 614
Sum kontantstrøm	61	17 651	65
Justering for valutakursendringer	-28	-17 769	-54
Netto kontantstrøm etter valutakursendringer	33	-118	11
Konter og kontantekvivalenter per 1. januar	87	76	76
Netto endring i konter og kontantekvivalenter	33	-118	11
Konter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden	120	-42	87
Herav			
<i>Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist</i>	<i>120</i>	<i>0</i>	<i>87</i>
<i>Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	<i>0</i>	<i>-42</i>	<i>0</i>

REGNSKAPSPRINSIPPER

Kommunalbanken utarbeider regnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som er godkjent av EU. Regnskapet for 3. kvartal 2018 er utarbeidet i samsvar med IAS 34 Delårsrapportering, og følger samme regnskapsprinsipper som beskrevet i årsregnskapet for 2017 med unntak av nye regnskapsprinsipper for finansielle instrumenter under IFRS 9 som finnes beskrevet i regnskapet for 1. kvartal 2018.

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med IFRS krever at ledelsen anvender estimater og skjønnsmessige vurderinger som påvirker bokførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger baseres på historisk erfaring og forventninger om fremtidig utvikling, og faktiske resultater kan avvike fra de estimerte.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller hvor det ikke er tilgjengelige noterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Verdifastsettelse krever at ledelsen gjør vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kreditt risiko og likviditetsrisiko knyttet til finansielle instrumenter. Selv om skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp.

NOTE 1

Netto renteinntekter

(Beløp i NOK 1 000 000)

juli-september 2018 (IFRS 9)	Totalt	Til virkelig verdi			Amortisert kost
		FVO	Pliktig målt til virkelig verdi	Virkelig verdisikring	
Fordringer på kredittinstitusjoner	13	0	0	0	13
Utlån til kunder	1 260	405	0	0	855
Sertifikater og obligasjoner	198	102	0	0	95
Finansielle derivater	204	0	204	0	0
Sum renteinntekter	1 675	507	204	0	963
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	2 856	1 790	0	0	1 067
Finansielle derivater	-1 616	0	-1 685	69	0
Ansvarlig lånekapital	15	15	0	0	0
Sum rentekostnader	1 256	1 805	-1 685	69	1 067
Netto renteinntekter	419	-1 298	1 889	-69	-103

januar-september 2018 (IFRS 9)	Totalt	Til virkelig verdi			Amortisert kost
		FVO	Pliktig målt til virkelig verdi	Virkelig verdisikring	
Fordringer på kredittinstitusjoner	27	0	0	0	27
Utlån til kunder	3 658	1 198	0	0	2 461
Sertifikater og obligasjoner	520	301	0	0	218
Finansielle derivater	632	0	632	0	0
Sum renteinntekter	4 837	1 499	632	0	2 706
Gjeld til kredittinstitusjoner	3	1	0	0	1
Obligasjonsgjeld	8 246	4 917	0	0	3 330
Finansielle derivater	-4 836	0	-4 874	38	0
Ansvarlig lånekapital	46	46	0	0	0
Sum rentekostnader	3 458	4 964	-4 874	38	3 331
Netto renteinntekter	1 378	-3 465	5 506	-38	-625

juli-september 2017 (IAS 39)	Totalt	Målt til virkelig verdi	Amortisert kost
Sum renteinntekter	1 400	975	425
Sum rentekostnader	888	293	594
Netto renteinntekter	513	681	-169

januar-september 2017 (IAS 39)	Totalt	Målt til virkelig verdi	Amortisert kost
Sum renteinntekter	4 420	3 080	1 340
Sum rentekostnader	2 809	967	1 842
Netto renteinntekter	1 611	2 113	-502

2017 (IAS 39)	Totalt	Målt til virkelig verdi	Amortisert kost
Sum renteinntekter	5 843	4 089	1 754
Sum rentekostnader	3 681	1 188	2 492
Netto renteinntekter	2 162	2 901	-738

NOTE 2

Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

	juli-september 2018	januar-september 2018	juli-september 2017	januar-september 2017	2017
Utlån til kunder	-266	-821	78	688	760
Sertifikater og obligasjoner	-70	-289	58	229	71
Finansielle derivater	-1 545	-10 440	2 853	4 701	2 271
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0
Obligasjongjeld	1 661	11 614	-3 083	-6 086	-3 231
Ansvarlig lånekapital	21	52	0	-22	-34
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-198	116	-94	-490	-163

Fra og med 1. kvartal 2018 inngår verdiendringer på gjeld som skyldes endringer i egen kredittrisiko ikke i resultatlinjen Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter. Fra 2018 innregnes slike verdiendringer i andre inntekter og kostnader som en del av totalresultatet. Endringen skyldes overgang til IFRS 9 Finansielle instrumenter. Se note 9 Obligasjongjeld for informasjon om beregning av slike verdiendringer. Verdiendringen som fremkommer over for obligasjonsgjeld utgjøres av verdiendringer som skyldes endringer i andre parametere enn kreditt, for eksempel renteendring eller valutaendring.

Endringer i virkelig verdi oppstår som følge av endringer i markedsparametre—i hovedsak obligasjonspriser, markedsrenter, kredittspreader, basisswapspreader og valutakurser, og reflekteres i balanseført verdi og i resultatregnskapet. Siden Kommunalbanken tar svært begrenset valutarisiko og renterisiko, vil endringene i disse markedsparametrene i all hovedsak være symmetriske på eiendels- og gjeldssiden av balansen og derfor i liten grad gi nettoeffekter i resultatet. Endringer i kredittspreader for investeringer i likviditetsporteføljen og fastrentelån målt til virkelig verdi, påvirker imidlertid periodens resultat betydelig. På samme måte vil også endringer i basisswapper kunne gi vesentlige nettoeffekter i resultatet.

Netto urealisert tap i 3. kvartal 2018 på 198 millioner kroner stammer fra både sertifikater og obligasjoner og fra innlån og finansielle derivater knyttet til disse grunnet en utgang i kredittspreader for obligasjonsplasseringer og en utgang i basisspreader USD-NOK.

NOTE 3

Klassifisering av finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

Per 30. september 2018 (IFRS 9)

	Totalt	Til virkelig verdi			Amortisert kost
		FVO	Pliktig målt til virkelig verdi	Virkelig verdi sikring	
Fordringer på kredittinstitusjoner	33 329	0	0	0	33 329
Utlån til kunder	289 129	81 162	0	0	207 967
Sertifikater og obligasjoner	85 333	61 258	0	0	24 075
Finansielle derivater	6 114	0	6 114	0	0
Sum finansielle eiendeler	413 905	142 420	6 114	0	265 371
Gjeld til kredittinstitusjoner	921	0	0	0	921
Obligasjongjeld	363 438	156 350	0	0	207 088
Finansielle derivater	31 723	0	28 852	2 871	0
Ansvarlig lånekapital	1 942	1 942	0	0	0
Sum finansiell gjeld	398 024	158 292	28 852	2 871	208 009

Per 30. september 2017 (IAS 39)

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdi sikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	19 383	9 300	0	0	0	10 083	0
Utlån til kunder	275 843	165 461	0	0	0	110 382	0
Sertifikater og obligasjoner	108 197	107 939	0	0	10	248	0
Finansielle derivater	10 900	0	10 139	761	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	414 325	282 701	10 139	761	10	120 713	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 393	0	0	0	0	0	2 393
Obligasjongjeld	376 878	224 387	0	0	0	0	152 492
Finansielle derivater	19 687	0	18 398	1 288	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 981	1 981	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	400 939	226 368	18 398	1 288	0	0	154 885

Per 31. desember 2017 (IAS 39)

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdi sikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	10 400	1 228	0	0	0	9 172	0
Utlån til kunder	283 396	168 777	0	0	0	114 619	0
Sertifikater og obligasjoner	107 445	107 435	0	0	10	0	0
Finansielle derivater	11 476	0	10 805	671	0	0	0
Sum finansielle derivater	412 717	277 440	10 805	671	10	123 791	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	4 714	0	0	0	0	0	4 714
Obligasjongjeld	369 482	211 390	0	0	0	0	158 092
Finansielle derivater	21 082	0	19 720	1 362	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	2 008	2 008	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	397 286	213 398	19 720	1 362	0	0	162 806

NOTE 4

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Benyttede metoder for fastsettelse av virkelig verdi faller inn under tre kategorier, som reflekterer forskjellig grad av verdsettelsesusikkerhet.

Nivå 1: Bruk av noterte priser i aktive markeder

Nivå 2: Bruk av verdsettelsesmetoder med observerbare markedsdata som input

Nivå 3: Bruk av verdsettelsesmetoder hvor input er basert på vesentlig grad av ikke-observerbare data/estimer

Det vises til note 11 i årsregnskapet for ytterligere informasjon om verdsettelsesmetoder, inndata, analyser av verdiendringer og sensitiviteter. Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi i Kommunalbankens balanse per 30. september 2018 fordeler seg på følgende måte i virkelig verdi hierarkiet:

(Beløp i NOK 1 000 000)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Utlån til kunder	0	14 465	66 697	81 162
Sertifikater og obligasjoner	59 254	2 005	0	61 258
Finansielle derivater	0	5 302	811	6114
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	59 254	21 772	67 508	148 533
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	7 796	79 894	68 659	156 350
Finansielle derivater	0	10 889	20 834	31 723
Ansvarlig lånekapital	0	0	1 942	1 942
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	7 796	90 783	91 436	190 015

Avstemming av endringer i Nivå 3

	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital	Finansielle derivater
Balansført verdi per 31. desember 2017	69 313	574	80 159	2 008	-10 183
Kjøp	0	0	0	0	-827
Salg	0	0	-33	0	0
Nye utstedelser	11 394	0	12 909	0	0
Nedbetaling	-8 151	-187	-13 597	0	4 044
Overføring til Nivå 3	934	79	0	0	0
Overføring ut av Nivå 3	-2 031	-287	0	0	0
Gevinst/tap resultatført i perioden	-4 762	-179	-10 779	-66	-13 057
Balansført verdi per 30. september 2018	66 697	0	68 659	1 942	-20 023

Av eiendeler i beholdningen ved siste kvartalsskifte er netto 5,2 milliarder overført fra nivå 2 til nivå 1 i 2018, herav er 1,2 milliarder overført fra nivå 1 til nivå 2 i 3. kvartal. Det er netto overført beholdninger for 1,3 milliarder kroner ut av nivå 3 i 2018. Overføringer til og fra nivå 3 skyldes hovedsakelig endring i tilgang på observerbare inndata til verdsettelsesmetoder i perioden, samt refinansiering/produktskifter for utlån til kunder.

Realiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter i Nivå 3 er presentert i resultatregnskapet som "Netto gevinst/tap på markedstransaksjoner", mens urealisert gevinst/tap er presentert som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter" og i Totalresultatet (for verdiendringer som skyldes endringer i egen kreditt). Urealisert gevinst/tap valuta er presentert som "Netto renteinntekter".

Opplysninger om verdsettelsesmetoder:

De finansielle instrumentenes struktur og egenskaper definerer hvilken verdsettelsesmetode som benyttes for å fastsette virkelig verdi. Virkelig verdi av instrumenter uten innebygde derivater eller opsjonselementer fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter og eventuelle andre risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparametere ikke kan observeres på balansedagen, kan ledelsen gjøre vurderinger og anvende estimater ved fastsettelse av virkelig verdi. Finansielle instrumenter med innebygde derivater eller opsjonselementer verdsettes ved hjelp av en kombinasjon av en diskonteringsmetode og opsjonspringsmodeller som bruker både markedsdata og estimater som inndata. De mest signifikante ikke-observerbare data benyttet i verdsettelse i nivå 3, er kredittrisikopåslag for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked. Tabellen nedenfor viser effekten av en 10 bp økning i diskonteringsrenten for relevante eiendeler og gjeldsposter innenfor nivå 3 per 30. september 2018.

30. september 2018

Utlån til kunder	-203
Sertifikater og obligasjoner	0
Finansielle derivater	87
Obligasjonsgjeld	391
Ansvarlig lånekapital	19
Total	294

NOTE 5

Utlån til kunder

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2018 (IFRS 9)	30. september 2017 (IAS 39)	31. desember 2017 (IAS 39)
Hovedstol	288 102	274 064	281 706
Påløpte renter	1 208	1 184	1 023
Justering til virkelig verdi	-171	594	667
Forventet kredittap	-11	-	-
Totalt ved periodens slutt	289 129	275 843	283 396
Overgangseffekt forventet kredittap 1. januar 2018			-10
Overgangseffekt reklassifisering 1. januar 2018			-18
Balansført verdi 1. januar 2018 (IFRS 9)			283 367

NOTE 6

Forventet kredittap

Følgende tabell viser forventet kredittap som del av balansført verdi av utlån og sertifikater og obligasjoner ved utløpet av perioden, samt en spesifikasjon av periodens endring i forventet kredittap som inngår i resultatregnskapet.

(Beløp i NOK 1 000 000)	30. september 2018		1. januar 2018		juli-september 2018	januar- september 2018
	Balansført verdi	Forventet kredittap	Forventet kredittap	Forventet kredittap	Forventet kredittap	Forventet kredittap
Utlån til kunder	207 967	-11	-10	-0,2	-0,3	
Sertifikater og obligasjoner	24 075	0	-1	-0,4	0,0	
Totalt	232 042	-11	-11	-0,5	-0,3	

Følgende tabell viser fordeling av Kommunalbankens forventede kredittap per 30. september 2018 på trinn 1, 2 og 3. Trinn 1 innebærer ingen betydelig økning i kredittrisiko siden innregning av eiendelen, trinn 2 innebærer en slik betydelig økning, mens trinn 3 innebærer at eiendelen er kredittforringet. Se regnskapsprinsippene i kvartalsrapport for 1. kvartal 2018 for en beskrivelse av allokering til trinn og modell for beregning av forventet kredittap.

	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
Utlån til kunder	-11	0	0
Sertifikater og obligasjoner	0	0	0
Sum forventet kredittap	-11	0	0

NOTE 7

Sertifikater og obligasjoner

(Beløp i NOK 1 000 000)

Sertifikater og obligasjoner fordelt per type utsteder	30. september 2018 (IFRS 9)	30. september 2017 (IAS 39)	31. desember 2017 (IAS 39)
Norge			
Utstedt av offentlige ¹	0	-	0
Utstedt av andre	8 960	5 588	5 938
Utlend			
Utstedt av offentlige ¹	73 052	93 423	96 696
Utstedt av andre	3 322	9 188	4 809
Sum sertifikater og obligasjoner	85 333	108 198	107 445
Overgangseffekt forventet kredittap 1. januar 2018			-1
Overgangseffekt reklassifisering 1. januar 2018			-23
Balansført verdi 1. januar 2018 (IFRS 9)			107 421

¹Herunder, sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på gjenværende løpetid	30. september 2018 (IFRS 9)	30. september 2017 (IAS 39)	31. desember 2017 (IAS 39)
Under 1 år	53 552	63 016	68 980
1-5 år	31 128	39 500	33 073
Over 5 år	654	5 682	5 391
Sum sertifikater og obligasjoner	85 333	108 198	107 445

NOTE 8

Kreditteksponering i sertifikater og obligasjoner

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

Eksposering per 30. september 2018

Forfall	< 1 år				> 1 år					Totalt
	A-1	A-2	A-3	Ikke ratet	BBB	A	AA	AAA	Ikke ratet	
Stater og sentralbanker	15 576	0	0	0	0	0	10 976	276		26 828
Multilaterale utviklingsbanker	7 082	0	0	0	0	0	719	618		8 419
Regionale myndigheter	19 573	0	0	3 743	0	0	3 571	1 766	384	29 037
Finansinstitusjoner	3 487	0	0	0	0	0		82		3 569
Verdipapirifisering		0	0	0	0	0	8			8
Covered Bond	3 989	0	0	101	0	0	558	12 825		17 473
Totalt	49 708	0	0	3 844	0	0	15 831	15 567	384	85 333

NOTE 9

Obligasjonsgjeld

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2018 (IFRS 9)	30. september 2017 (IAS 39)	31. desember 2017 (IAS 39)
Obligasjonsgjeld per 1. januar (nominell verdi)	373 816	376 785	376 785
Nye utstedelser	85 223	111 190	118 509
Nedbetalinger	-71 162	-90 241	-113 392
Amortisering	1 256	258	716
Valutajustering	-10 360	-19 140	-8 802
Obligasjonsgjeld ved periodens slutt (nominell verdi)	378 773	378 853	373 816
Påløpte renter	3 677	2 839	3 336
Justering til virkelig verdi	-19 012	-4 814	-7 670
Herav verdiendring som skyldes endring egen kredittrisiko	-836	-	-
Herav verdiendring som skyldes annet	-18 176	-	-
Sum obligasjonsgjeld	363 438	376 878	369 482
Overgangseffekt 1. januar 2018 pga reklassifisering*			-84
Balanseført verdi 1. januar 2018 (IFRS 9)			369 399

*Se ytterligere informasjon om overgangseffekten i årsregnskapet for 2017 og kvartalsrapport for 1. kvartal 2018 under regnskapsprinsipper.

Verdiendring på gjeld som skyldes endring i egen kredittrisiko er beregnet som endring i kredittpåslaget Kommunalbanken betaler på utstedt obligasjon, i form av påslag over flytende USD rente. Dette inkluderer således verdiendring for swap i innlånspakker basert på at banken utsteder gjeld som konverteres fra andre valutaslag til USD. Verdiendringer som skyldes endring i egen kredittrisiko er innregnet i totalresultatet, mens verdiendringer som skyldes endringer i andre markedsparametere er innregnet i resultatregnskapet på linjen Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter. Verdiendringen som fremkommer i tabellen over er før skatt.

NOTE 10

Ansvarlig kapital

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2018	30. september 2017	31. desember 2017
Ren kjernekapital			
Innbetalt aksjekapital	3 145	3 145	3 145
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	8 604	7 909	7 904
Andel av resultatet som inngår i ansvarlig kapital	988	721	1 429
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	0	0	0
Balansført utsatt skattefordel*	0	0	0
Andre immaterielle eiendeler	-118	-127	-125
Påregnelig utbytte	-361	-335	-443
Andre tillegg/fradrag i ren kjernekapital	601	761	525
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0	0
Sum ren kjernekapital	12 858	12 074	12 436
Annen godkjent kjernekapital	2 189	2 189	2 189
Sum kjernekapital	15 047	14 263	14 625
<i>Tilleggskapital</i>			
Ansvarlig lån	2 000	2 000	2 000
Sum tilleggskapital	2 000	2 000	2 000
Sum ansvarlig kapital	17 047	16 263	16 625

*Kun ikke reverserende utsatt skattefordel skal trekkes fra her

Ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittrisiko omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

NOTE 11

Kapitaldekning

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2018			30. september 2017	31. desember 2017
	Bokført verdi	Beregnings- grunnlag	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning
Kredittrisiko (Standardmetode)					
Stater og sentralbanker	26 828	0	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	310 278	58 286	4 663	4 467	4 587
<i>Herav norske kommuner</i>	<i>289 096</i>	<i>58 275</i>	<i>4 662</i>	<i>4 467</i>	<i>4 587</i>
Offentlig eide foretak	7 855	0	0	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	8 419	0	0	0	0
Finansinstitusjoner	40 735	8 563	685	504	294
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	<i>4 335</i>	<i>1 283</i>	<i>103</i>	<i>132</i>	<i>120</i>
Engasjementer med sikkerhet i boligeiendom	33	33	3	3	3
Obligasjoner med fortrinnsrett	17 473	1 747	140	88	79
Øvrige engasjementer	9	9	1	1	1
Verdipapirisering	8	8	1	1	1
Tilleggskrav for CVA-risiko	182	2 279	182	199	184
Sum kredittrisiko	411 820	70 925	5 674	5 263	5 150
Markedsrisiko	0	0	0	-	0
Operasjonell risiko (Basismetode)		3 629	290	233	254
Minimumskrav ansvarlig kapital		74 554	5 964	5 496	5 404
Kapitaldekning			22,9 %	23,7%	24,6%
Kjernekapitaldekning			20,2 %	20,8%	21,7%
Ren kjernekapitaldekning			17,2 %	17,6%	18,4%
Uvektet kjernekapitaldekning			3,9 %	3,6%	3,7%

